

Sveriges Arkitekter
Wirwachs Malmgård
Ansgariegatan 5
Box 9225, SE-102 73
Stockholm, Sweden
Tel +46(0)8 5055 7700
Fax +46(0)8 5055 7705
service@arkitekt.se
www.arkitekt.se

Sveriges Arkitekter
Swedish Association
of Architects

Utbildnings- och kulturdepartementet
Universitets- och Högskoleenheten
Att. Kerstin Jacobsson
103 33 Stockholm

Stockholm 06.05.05

Yttrande över förslag till författningsförändringar med anledning av ny utbildnings- och examensstruktur för den högre utbildningen.

Sveriges Arkitekter vill härmed lämna ett yttrande med utgångspunkt i de examina som berör förbundets medlemmar.

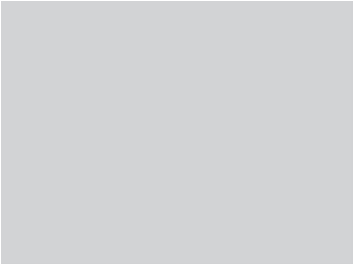
Sveriges Arkitekters uppgift är att verka för goda betingelser för medlemmarnas yrkesutövning och yrkesutveckling samt att hävda betydelsen av kvalificerat arkitekt- och planerararbete genom att främja arkitekturens samhällsbetydelse. Förbundet har drygt 9700 medlemmar, anställda i privat och offentlig tjänst samt verksamma som företagare. 95% av de verksamma arkitekterna och även 75% av de studerande inom området är anslutna till Sveriges Arkitekter.

Sveriges Arkitekter är intresseorganisation för landets arkitekter, landskapsarkitekter, inredningsarkitekter och planeringsarkitekter. Dessa yrkesgrupper har dels egna yrkesexamina och dels konstnärliga examina för inredningsarkitekterna respektive generella examina för planeringsarkitekterna som grund. Sveriges Arkitekter ser därför anledning att kommentera alla dessa examina. De mest utförliga synpunkterna gäller emellertid de båda yrkesexamina Arkitektexamen och Landskapsarkitektexamen.

Övergripande synpunkter

Förbundet har i sin utbildningspolicy tagit ställning för att på lång sikt verka för en gemensam examensstruktur för alla medlemmar med målsättningen att en generell arkitektexamen med olika inriktningar ska inrättas i Sverige. Bakgrunden är att arkitektyrket går mot en ökad specialisering på grundval av arkitekternas gemensamma arbetsmetodik. Samtidigt är de olika arkitektutbildningarna i landet relativt isolerade i sina respektive utbildningsmiljöer och har svårt att hävda tillräckliga resurser för en adekvat träning av arkitektens arbetsmetod. Vi anser att en gemensam hantering av denna grupp av utbildningar skulle underlätta regeringens arbete med arkitekturpolitiken samt en adekvat resurstilldelning.

Sveriges Arkitekter har därför med intresse tagit del av den översyn av examensförordningen som regeringen beslutat och noterar att den i många stycken leder till ökad tydlighet och jämförbarhet mellan olika examina. I det utkast till examensordning som bifogats remissen finner vi dock att ambitionen att anpassa examensförordningar för arkitekt- och landskapsarkitektexamen till en generell terminologi delvis lätt till svåröverskådlighet och alltför stor otydlighet när det gäller att beskriva dessa utbildningars särskilda profiler.

Alla arkitektutbildningarna lever, som vår policy pekar på, idag i stora drag upp till gemensamma kunskapsmål, vilket talar för att full rörlighet i enlighet med Bologna-systemet skall kunna uppnås mellan dessa. Sveriges Arkitekter har bjudit in de åtta arkitektutbildningar i Sverige som berättigar till medlemskap i förbundet, till en konferens för att diskutera denna fråga i början av hösten 2006.

Sveriges Arkitekter ser att det faktum att bara Arkitektexamen och Landskapsarkitektexamen har egna yrkesexamina, medan inredningsarkitekternas respektive planeringsarkitekternas examina regleras av högskolorna själva utifrån konstnärliga respektive generella examina, leder till en osäkerhet om hur dessa lokalt reglerade arkitektexamina utvecklas på sikt, som inte underlättar en rörlighet mellan de olika arkitektutbildningarna.

En gemensam arkitektexamen med möjligheter till specialisering motsvarande de nuvarande fyra olika yrkena och andra tänkbara nya inriktningar skulle underlätta rörligheten mellan och utvecklingen av dessa utbildningar.

Vi noterar att det finns en del frågetecken kring förslaget till ny examensförordning både övergripande i högskoleförordningen och i examensordningen mer specifik och vill här bidra med några synpunkter på ett företag som vi stöder och uppskattar.

Sveriges Arkitekter har utarbetat ett eget förslag till ny examensordning för yrkesexamina som arkitekt respektive landskapsarkitekt. Dessa bör ersätta de av departementet föreslagna formuleringarna.

Synpunkter på förslagets olika delfrågor

Riksdagens beslut

Sveriges Arkitekter noterar att riksdagens beslut utifrån prop. Ny värld – Ny högskola innebär en viss kursändring när det gäller synen på yrkesexamina.

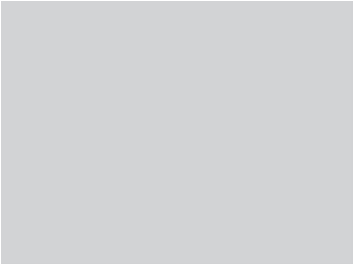
Förbundet noterar särskilt att beslutet innebär att en ny yrkesexamen som civilekonom inrättas och att frågan om lärarexamens inplacering i det nya systemet ska ytterligare övervägas. Som vi ser det borde även en utvidgning och mer generell tillämpning av arkitektexamen kunna utredas, med tanke på de speciella pedagogiska metoder som krävs för att utbilda i arkitekternas metod.

Högskolepoäng

Sveriges Arkitekter har inget att invända mot förslaget och anser att det är bra att förutsättningarna för gemensamma utbildningsprogram mellan olika universitet och högskolor underlättas.

Tillgodoräknande

Regeringens beslut att revidera examensbeskrivningarna följer av Bologna-processen och har öppnat för en mer nyanserad kunskapssyn som tar större hänsyn till färdighetsmässiga kunskaper än tidigare examensförordning. Detta underlättar ett tydliggörande av yrkesutbildningarnas kunskapsmål inom ramen för ett generellt system. Detta är positivt med tanke på tidigare diskussioner om arkitektutbildningarnas oklara kunskapsmål mellan naturvetenskap, konstnärliga och humanistiska/samhällsvetenskapliga ämnen. Inom flera av de lärosäten där arkitektutbildning meddelas har de metodtränande utbildningsmomenten en svag ställning gentemot mer analytiska och orienterande ämnen.

Sveriges Arkitekter stöder det framlyftande av de färdighetsinriktade utbildningsmomenten som den nya examensordningen innebär och efterlyser också adekvata resurser som motsvarar dessa förtydliganden i examensförordningen. (Se vårt yttrande SOU 2005-48).

Sveriges Arkitekter stöder kravet på att kursplaner ska upprättas enligt ett visst format.

Uppgifter om kurser i examensbeviset

Sveriges Arkitekter ifrågasätter att det i examensbeviset ska framgå vilka kurser som ingår i examen. Med tanke på flexibiliteten är det mer ändamålsenligt att dessa hanteras som en bilaga (diploma supplement). Förbundet ser också en praktisk problematik i detta som handlar om att kursbenämningarna inte är nationellt samordnade. Enligt vår erfarenhet kan de ha olika benämningar inom de olika arkitektutbildningarna.

Det är förbundets uppfattning att om arkitektutbildningarna kunde samlas i en gemensam examensförordning skulle generella kriterier för kursbenämningar inom ämnesområdet kunna utvecklas och samordnas på ett bättre sätt.

Sveriges Arkitekter föreslår som en början till detta att utbildningsdepartementet ger Högskoleverket i uppdrag att meddela föreskrifter för en särskild examensbilaga som ska fogas till examen inom arkitekturutbildningarna arkitekt, landskapsarkitekt, inredningsarkitekt och planeringsarkitekt.

Byte av lärosäte

Sveriges Arkitekter noterar att mångfalden av kursplaner och olika kursbenämningar bland de olika arkitektutbildningarna försvårar rörligheten mellan dessa.

Fördjupning

Sveriges Arkitekter uppfattar att de krav på fördjupning motsvarande 50% av poäng i examen på grundläggande respektive avancerad nivå som beslutats av Riksdagen är otillräckliga i förhållande till vad som idag gäller inom arkitektutbildningarna.

När det gäller arkitektexamen har EU kommissionens rådgivande kommitté för arkitektdirektivet nyligen antagit riktlinjer för nivåindelningen av arkitektutbildningarna enligt Bologna-modellen. Denna innebär att en progression som bygger på fördjupning i förhållande till examensfordringarna till 80-100% på grundläggande nivå ställs som krav för uppfyllande av direktivet (och även fortsättningsvis det som kommer att gälla arkitektexamen i det nya kvalifikationsdirektivet). På avancerad nivå möjliggörs en viss breddning på 20-50% av kursinnehållet utöver arkitektdirektivets 11 punkter, beroende på omfattningen på grundläggande nivå. Totalt ska minst 80% av hela utbildningen ligga inom de 11 punkterna. Detta öppnar för tvärfackliga masterexamen inom ramen för arkitektdirektivet/kvalifikationsdirektivet, vilket vi stöder. Men det förutsätter att antagningskraven till den avancerade nivån bygger på tillräckliga metodikstudier i arkitektur på den grundläggande nivån.

Sveriges Arkitekter förordar att riktlinjerna för arkitektdirektivet även tas som utgångspunkt för krav på fördjupning inom de arkitektutbildningar som idag inte har en egen yrkesexamen. Det är framförallt viktigt för att alla arkitektutbildningar på den grundläggande nivån lägger tillräcklig vikt vid metodträningen, även av

CAD, för att sedan kunna ge fördjupning inom specialområde respektive en tvärfacklig breddning mot angränsande discipliner på avancerad nivå.

Sveriges Arkitekter bedömer med ledning av praxis inom dagens arkitektutbildningar att de metodtränande delarna av utbildningen bör omfatta omkring 50% av utbildningstiden. Förbundet menar att det är möjligt att tolka arkitektdirektivets 11 punkter så att en del, drygt 50%, handlar om metod och färdighetsträning, medan resten utgörs av stödämnen där kunskapskravet är principiell förståelse och inte fördjupning. En form av bred kunskap med relevans för yrket.

Specifika synpunkter på förslaget till examensordning (SFS 1993:100 och 221)

Generell examen kandidat

Vissa av de generella termer som används kan tolkas i överförd mening inom vårt område. Allmänt handlar dock inte arkitektarbete, även som tillämpat inom fysisk planering, om problemlösning utan desto mer om konfliktlösning, förslagsställande och avvägning av olika intressen mot varandra med stöd av gestaltning av konkreta förslag i den fysiska miljön.

Det kan också ifrågasättas hur självständig en yrkesutövare inom planeringsområdet kan vara efter 3 års studier.

Generell examen master

Även på denna nivå leder en del av de generella termerna lite fel. Särskilt när det gäller krav på att kunna bedöma etiska aspekter av forsknings- och utvecklingsarbete. Här handlar det för den fysiska planeringen desto mer om de etiska aspekterna på resultatet av planeringen. Under förhållningssätt betonas också ytterligare det vetenskapliga perspektivet under paragrafen som handlar om vetenskapens möjligheter och begränsningar, utan att det balanseras av att en ansvarsfull tillämpning av förvärvade metodkunskaper också nämns.

Under färdighet betonas också det analytiska perspektivet på bekostnad av syntesen. Under första paragrafen skulle verbet "förändra" kunna tillfogas efter "bedöma och hantera".

Konstnärlig kandidat

Sveriges Arkitekter vill sätta ett litet frågetecken kring det realistiska i att kräva självständigt skapande efter 3 års konststudier. Givetvis bör både kritisk reflektion och självständigt skapande uppmuntras, en grund måste läggas, men uttryckt som absolut mål blir det missvisande. Den grad av mognad i förhållande till etik och samhällsansvar som sätts som krav för kandidatexamen förefaller inte heller väl grundat. Åtminstone borde det finnas en progression i förhållande till kraven på värderingsförmåga på avancerad nivå.

Här betonas dock den praktiska kunskapens betydelse på ett bra sätt. Något som saknas i förordningarna för arkitekter och landskapsarkitekter.

Konstnärlig master

Även denna examensbeskrivning kan i vissa delar tillämpas på arkitektutbildning, inte minst vad gäller att lösa "gestaltningmässiga problem", men även konstnärligt förhållningssätt och att utveckla nya och egna (borde snarare stå "självständiga") uttryckssätt.

Å andra sidan ges i denna målbeskrivning väldigt lite stöd för förekomsten av orienterande ämnen av mer vetenskaplig karaktär. För inredningsarkitekterna som får sin examen inom det konstnärliga området efterfrågas den typ av orientering i relevanta ämnen och vetenskaper som till exempel ergonomi. De utgör ett viktigt stöd för det gestaltande arbetet och för att kunna samverka med andra kompetenser i grupp. Förmåga att samverka i grupp är heller inget krav som ställs på konstnären, men som har mycket stor betydelse för alla arkitektyrken.

Arkitektexamen

Sveriges Arkitekter vill särskilt påpeka att gestaltningsförmåga och materialkunskap inte fått något utrymme i den föreslagna examensordningen för arkitektexamen, vilket vi anser är mycket viktigt för att kunna utöva det yrke som avses. Vi är också kritiska till den form av preciserade krav kring kunskap om hållbar utveckling och arbetsmiljö som införts, utan att de mer generella och övergripande kraven anges. Kraven på hållbar utveckling menar vi bottenar i samhällskraven som dessa uttrycks i lagar och regelverk. Arbetsmiljö borde ersättas av fritid och arbete. Av formuleringen framgår inte heller i tillräcklig utsträckning att arkitektkompetensen i hög utsträckning handlar om avvägning av olika krav och intressen mot varandra.

Sveriges Arkitekter har gjort en samläsning med de generella och konstnärliga examina samt Landskapsarkitektexamen och formulerat ett eget förslag till ny examensordning för arkitektexamen som bifogas detta yttrande.

Landskapsarkitektexamen

Även vad gäller landskapsarkitektexamen ser Sveriges Arkitekter att den examensordning som föreslås kan vinna på att samordnas bättre med de konstnärliga och generella förordningarna samt examensordningen för Arkitektexamen. Som särskilt allvarligt ser vi att här saknas krav på kunskap om landskapsarkitektens teori och historia samt att mark- och växtmaterial inte preciseras i samband med tekniker och material. Vi efterfrågar också i likhet med arkitektutbildningen att begreppen bild och språkhantering tas med istället för det vagare "adekvata media". Vi vill också framhålla att det är färdigheten att "gestalta" som är central och inte det svagare "formulera" som används i förslaget till förordning.

Allmänt om yrkesexamina

Sveriges Arkitekter anser att förslaget till stora delar överensstämmer med förbundets utbildningspolicy, utom på de punkter som preciserats ovan.

Förbundet ställer sig dock frågande till att det tidigare kravet i yrkesexamina att förbereda för yrkesverksamhet inom 1 år tagits bort. Endast under förutsättning att detta leder till att utbildningarna förstärker de yrkesförberedande momenten i utbildningarna genom att införa obligatorisk praktik i kursplanen, kan detta fungera i verkligheten.

Sveriges Arkitekter förordar därför att krav på yrkespraktik införs i kursplanerna för arkitekt- och landskapsarkitektexamen och att kravet på praktiska färdigheter ytterligare förtydligas i examensordningarna.

En jämförelse med de krav som gäller för Arkitektexamen, Landskapsarkitektexamen respektive de generella examina och konstnärliga

examina, pekar på vissa ytterligare möjligheter att utveckla formuleringarna i de respektive yrkesexamina finns.

Jämförelse av yrkesexamina för arkitekt och landskapsarkitekt

Arkitektexamen	Landskapsarkitektexamen
<p><i>Kunskaper och förståelse</i> För arkitektexamen skall studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> - visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som <u>arkitekt</u>, - visa <u>kunskap</u> om områdets vetenskapliga grund och insikt i <u>relevant</u> forsknings- och utvecklingsarbete, och - visa såväl brett kunnande och förståelse av <u>arkitekturens teori och historia</u> som fördjupad kunskap om arkitektonisk gestaltning och planering och de processer, metoder och <u>författningar</u> som påverkar denna. <p><i>Färdighet och förmåga</i> För arkitektexamen skall studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> - visa förmåga att med helhetssyn <u>planera, utforma, vårda och förnya</u> bebyggelsemiljöer och byggnader, med hänsyn till samhällets mål för hållbar utveckling, - visa förmåga att med <u>adekvat arkitektonisk metod och syntes</u>, kritiskt, självständigt och <u>kreativt genomföra kvalificerade och skapande uppgifter</u> inom givna ramar inom <u>arkitekturens och samhällsbyggandets</u> område, 	<p><i>Kunskaper och förståelse</i> För landskapsarkitektexamen skall studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> - visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att kunna arbeta självständigt som <u>landskapsarkitekt</u>, - visa <u>bred</u> kunskap inom <u>relevanta</u> vetenskapliga och <u>konstnärliga områden</u>, inbegripet <u>insikt</u> i områdets vetenskapliga grund samt i <u>aktuellt</u> forsknings- och utvecklingsarbete, - visa kunskap om olika processer för <u>utveckling av fysiska utemiljöer</u>, yrkesmässiga metoder, <u>tekniker och material</u>, samt om <u>relevanta regelverk</u>, och - visa fördjupad kunskap om <u>rumsliga och arkitektoniska sammanhang i olika skalor och i människans interaktion med det dynamiska landskapet</u>. <p><i>Färdighet och förmåga</i> För landskapsarkitektexamen skall studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> - visa förmåga att i <u>komplexa situationer relaterade till planering och gestaltning</u> av fysisk utemiljö, <u>identifiera och analysera möjligheter och problem</u> och med <u>adekvata metoder</u> och inom givna ramar <u>kreativt formulera och kritiskt utvärdera alternativa lösningar</u>, både i <u>den detaljerade och övergripande skalan</u>, - visa förmåga att <u>kritiskt och systematiskt integrera kunskap från relevanta områden samt analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser och frågeställningar</u> särskilt angående <u>landskapets</u> hållbara utveckling, och

- visa förmåga att tillämpa kunskap om fysikaliska förhållanden och tekniska principer för förändringar av byggnadsverk, och

- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang i bild och modell, muntligt, skriftligt och på annat sätt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa, i dialog med olika målgrupper.

Värderingsförmåga och förhållningssätt
För arkitektexamen skall studenten

- visa förmåga att med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter relatera sitt arbete till samhällets och till alla människors olika behov, liksom till samspelet mellan människor och den fysiska livsmiljön, inbegripet arbetsmiljön,

- visa förutsättningar att basera sitt arbete på kravet på långsiktiga och funktionella lösningar av hög kvalitet och med god gestaltning,

- visa insikt om och förmåga till lagarbete och samverkan i grupper med olika sammansättning, och

- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

- visa förmåga att genom adekvata media, i dialog med olika målgrupper i såväl nationella som internationella sammanhang klart redogöra för och diskutera sina förslag och slutsatser samt den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt
För landskapsarkitektexamen skall studenten

- visa förmåga att med helhetsyn göra bedömningar rörande människans förhållande till och nyttjande av landskapet och den fysiska utemiljön med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga, ekonomiska, estetiska, miljömässiga och etiska aspekter samt kunna göra avvägningar mellan olika aspekter,

- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och

- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Allmänna iakttagelser utifrån jämförelsen

- Ojämn längd på de olika paragraferna.
- Ingen konsekvent uppdelning i kunskap, färdighet och förhållningssätt.
- Följer inte fullt ut de generella termerna för avancerad nivå som dessa uttrycks i de generella och konstnärliga kraven för masterexamen.

- Omotiverade skillnader mellan arkitekt och landskapsarkitekt. De viktigaste omotiverade skillnaderna:
 1. Landskapsarkitekter behöver inte ha historia och teori.
 2. Arkitekterna behöver inte grunda sin utbildning på bred kunskap om konstnärliga områden.
 3. Arkitekterna behöver inte ha kunskap om material.
 4. Arkitekterna behöver inte grunda sin utbildning på estetik
 5. Varken landskapsarkitekter eller arkitekter behöver kunna gestalta.
 6. Landskapsarkitekter behöver inte beakta alla människors olika behov.
 7. Arkitekter behöver inte bidra utvecklingen av yrket.
 8. Arkitekter behöver inte kunna göra bedömningar och avvägningar.

I övrigt utgörs skillnaderna främst av terminologiska skillnader som är omotiverade.

Förslag till samordnad examensordning för Arkitektexamen och Landskapsarkitektexamen

Sveriges Arkitekter har formulerat följande förslag till samordnade formuleringar i examensordningarna för Arkitektexamen och Landskapsarkitektexamen. Förbundets tilläggskrav som saknas i departementets förslag har skrivits i fet stil. Ändrad terminologi har inte särskilt markerats. Strukna krav kommenteras ovan.

Arkitektexamen	Landskapsarkitektexamen
<p><i>Kunskaper och förståelse</i> För arkitektexamen skall studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> - visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som <u>arkitekt</u>, - visa bred kunskap inom relevanta vetenskapliga och konstnärliga områden, inbegripet insikt i <u>arkitekturens praktiska</u> och vetenskapliga grund samt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och - visa såväl brett kunnande och förståelse av <u>arkitekturens</u> teori och historia som fördjupad kunskap om <u>arkitektonisk</u> gestaltning, planering och utveckling av <u>bebyggelsemiljöer</u>, liksom dess införlivande i samhällsbyggandet, och - visa kunskap om de processer, yrkesmässiga metoder, tekniker och material samt de författningar och regelverk som har betydelse för genomförandet av förslag. 	<p><i>Kunskaper och förståelse</i> För landskapsarkitektexamen skall studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> - visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att kunna arbeta självständigt som <u>landskapsarkitekt</u>, - visa bred kunskap inom relevanta vetenskapliga och konstnärliga områden, inbegripet insikt i <u>landskapsarkitekturens praktiska</u> och vetenskapliga grund samt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och - visa såväl brett kunnande och förståelse av <u>landskapsarkitekturens</u> teori och historia som fördjupad kunskap om <u>landskapsarkitektonisk</u> gestaltning, planering och utveckling av <u>fysiska utemiljöer</u>, liksom dess införlivande i samhällsbyggandet, och - visa kunskap om de processer, yrkesmässiga metoder, tekniker och material, samt de författningar och regelverk som har betydelse för genomförandet av förslag.

- visa **allsidig** förståelse för samspelet mellan människor, rum och den fysiska livsmiljön i olika skalor **liksom** **samhällets betydelse för bebyggelsens struktur**.

Färdighet och förmåga

För arkitektexamen skall studenten

- visa förmåga att med helhetssyn planera, gestalta, vårda och förnya **bebyggelsemiljöer och byggnader**, med hänsyn till olika krav, särskilt samhällets mål,

- visa förmåga att i komplexa situationer självständigt identifiera, formulera och hantera uppgifter i olika skalor, **även utifrån ofullständig information**, och

- visa fördjupad förmåga att med adekvata metoder, inom givna ramar kreativt gestalta och kritiskt bedöma alternativa lösningar inom **arkitekturens** och samhällsbyggandets område, och

- visa förmåga att **bedöma behovet av** och **tillämpa** kunskap om byggnadsfysiska förhållanden, material och **aktuella** tekniska principer, **liksom relevant äldre teknik**, för **uppförande** och **förändringar av byggnadsverk**, och

- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang i bild och modell, muntligt, skriftligt och på annat sätt klart redogöra för och diskutera sina förslag och slutsatser samt den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa, i dialog med olika målgrupper.

Värderingsförmåga och förhållningssätt
För arkitektexamen skall studenten

- visa förmåga att med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga, ekonomiska, estetiska och etiska aspekter göra bedömningar och avvägningar rörande samhällets och alla människors olika intressen och behov i **den byggda miljön**, och

- visa **allsidig** förståelse för samspelet mellan människor, rum och den fysiska livsmiljön i olika skalor **liksom** **samhällets betydelse för landskapets dynamiska system**.

Färdighet och förmåga

För landskapsarkitektexamen skall studenten

- visa förmåga att med helhetssyn planera, gestalta, vårda och förnya landskap och utemiljöer, med hänsyn till olika krav, särskilt samhällets mål, och

- visa förmåga att i komplexa situationer självständigt identifiera, formulera och hantera uppgifter i olika skalor, **även utifrån ofullständig information**, och

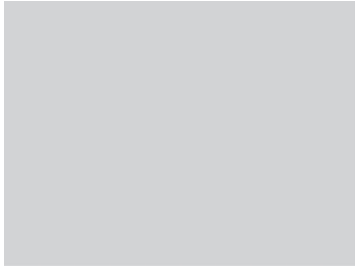
- visa fördjupad förmåga att med adekvata metoder, inom givna ramar kreativt gestalta och kritiskt bedöma alternativa lösningar, inom **landskapsarkitekturens** och samhällsbyggandets område, och

- visa förmåga att **bedöma behovet av** och **tillämpa** kunskap om fysiska förhållanden, **mark- och växtmaterial** samt tekniska **och biologiska** principer, för **anläggande** av **fysiska utemiljöer**, och

- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang i bild och modell, muntligt, skriftligt och på annat sätt klart redogöra för och diskutera sina förslag och slutsatser samt den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa, i dialog med olika målgrupper.

Värderingsförmåga och förhållningssätt
För landskapsarkitektexamen skall studenten

- visa förmåga att med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga, ekonomiska, estetiska och etiska aspekter göra bedömningar och avvägningar rörande samhällets och alla människors olika intressen och behov i **den fysiska utemiljön**, och

<ul style="list-style-type: none">- visa förutsättningar att basera sitt arbete på kravet på långsiktigt hållbara och funktionella lösningar av hög kvalitet och med omsorgsfull gestaltning,- visa insikt om och förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens, och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.	<ul style="list-style-type: none">- visa förutsättningar att basera sitt arbete på kravet på långsiktigt hållbara och funktionella lösningar av hög kvalitet och med omsorgsfull gestaltning,- visa insikt om och förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.
--	---

Sammanfattning

Sveriges Arkitekter anser att översynen av examensförordningarna leder till en förstärkning av betydelsen av praktiska kunskaper som bör bidra till att stärka arkitektutbildningarna i utbildningssystemet.

De föreslagna examensordningarna, särskilt vad gäller Arkitektexamen och Landskapsarkitektexamen, har fortfarande vissa brister i respektive målbeskrivning. Särskilt vad gäller utbildningarnas yrkesförberedande målsättningar. Yrkesexamina kan också samordnas bättre med varandra och med de generella och konstnärliga avancerade examensförordningarna. Sveriges Arkitekter har därför utarbetat ett eget förslag till fullständig och samordnad examensordning för dessa examina som bör ersätta av departementet föreslagna texter.

Även vad gäller de generella examina bör särskilt målsättningar för metodkunskaperna tas upp på ett tydligare sätt för att utgöra ett adekvat stöd för de arkitektutbildningar som ännu inte har egna yrkesexamina.

Vad gäller de konstnärliga examina bör införas krav på orienterande kunskap inom relevanta stödämnen.

Sveriges Arkitekter

Pehr Mikael Sällström e.u.

Klas Brunnberg, ordf.